

SO29 - Stigende udgifter til borgere med handicap med stort støttebehov

Baggrund

Socialforvaltningen kan her i starten af 2023 konstatere, at enhedspriserne for køb af nye botilbudspladser var betydeligt højere end den forventede enhedspris, der lå til grund for budgetnotatet vedtaget i budget 2023: "SO19a Specifik udfordring – Stigende udgifter til borgere med handicap med stort støttebehov". I 2023 forventes enhedspriserne at stige yderligere. Dette giver en konkret økonomisk udfordring i 2023, som vil kræve besparelser internt i det omfang der ikke tilføres midler.

De stigende priser på køb af botilbud er ikke enestående for København. En analyse af KL fra 2022 viser, at udgifterne til det specialiserede socialområde i kommunerne generelt er stigende. Det er på voksenområdet særligt botilbuddene, der driver udgifterne, og det samlede udgiftsniveau til botilbudspladser på voksenområdet var i 2021 9% højere sammenlignet med 2018. Udviklingen er primært drevet af markante prisstigninger på private botilbud.

For København ses en lignende udvikling på botilbudsområdet som i analysen fra KL, men dog med en lidt mere moderat stigning end landsgennemsnittet. Det skyldes det store antal specialiserede botilbudspladser, som kommunen selv driver, og derfor i højere grad end andre kommuner kan visiterer borgere til egne pladser frem for at skulle købe dem til en højere markedspris.

Det er særligt de dyreste og mest komplekse udfordringer hos borgere, der driver det stigende udgiftsniveau. Disse borgeres behov for støtte er ofte meget individuelle og stiller krav om en specialiseret pædagogisk indsats, særlige fysiske rammer, herunder mulighed for at styre og skærme de stimuli, den enkelte modtager. De stigende enhedspriser skal tillige ses i sammenhæng med, at både Social- og Arbejdstilsynet de senere år har skærpet deres fokus og krav til botilbuddenes fysiske rammer, faglige indsats og medarbejdernormering.

Notatet indeholder to modeller. I den første model søges om 30 mio. kr. Det bemærkes, at der er en ikke uvæsentlig risiko for, at udfordringen bliver større end 30 mio. kr. For nuværende viser prognosen et behov på 40-50 mio. kr. til at håndtere merudgiften for køb af pladser til borgere med handicap. Derfor forudsætter budgetbehovet på 30 mio. kr., at der føres en stram visitationspraksis i hele 2023, at antallet af købte pladser holder niveauet for perioden 2017 - 2022, og at priser og takster ikke ændrer sig. For at reducere risiko for yderligere besparelser fremlægges derfor også en model 2, hvor der søges om 50 mio. kr.

Indhold

Stigende enhedspriser og borgere med behov for højt specialiserede indsatser gør det ikke kun dyrt men også svært at tilvejebringe de nødvendige botilbudspladser på et marked, hvor alle kommuner efterspørger specialiserede pladser, mens udbuddet er begrænset.

Socialforvaltningen tilstræber, at borgerne først og fremmest visiteres til et af de botilbud, Københavns Kommune selv driver. Nye eksterne køb foretages i de tilfælde, hvor

der ikke er match mellem et af kommunens egne botilbud og den faglige indsats samt støtte- og plejebehov, som borgeren er visiteret til. Køb af botilbudsplads til en borger foretages desuden, hvis en borger ønsker at benytte sig af frit valg af botilbud, jf. serviceloven §108 eller, hvis der ikke er ledige pladser, på egne relevante botilbud.

Den gennemsnitlige enhedspris for nye købte pladser er betydeligt højere end end de pladser, der opsiges i løbet af året (opsigelserne af pladser kan skyldes en borgers død eller fraflytning til anden eller egen bolig). Dertil kommer, at nye købte botilbudspladser i overvejende grad er til borgere i aldersgruppen 18-30 år med et betydeligt støttebehov, mens en stor andel af ophørte botilbudspladser er borgere, som er 50 år eller ældre og med et lavere støttebehov.

Den strukturelle merudgift ved køb af nye botilbudspladser betyder, at når ældre borgere enten fraflytter deres botilbud eller afgår ved døden, og nye borgere tilflytter, vil omkostningerne samlet set stige – selv med et uændret antal borgere, der skal købes pladser til. Over en 3-årig periode har nye køb i gennemsnit været 500 t.kr. dyrere end de ophørte køb, men alene i 2022 har nye køb i gennemsnit været 858 t.kr. dyrere end de ophørte køb.

Til budget 2023 fik Socialforvaltningen dækket en del af den strukturelle merudgift fra 2022 ved forskellen mellem ophørte og nye køb samt stigende enhedspriser mellem årene for igangværende køb.

Borgernes gennemsnitlige støttebehovsniveau på købte botilbudspladser er dog steget mere end forudsat i løbet af 2022, som det ses i tabel 1. Sidst på året i 2022 havde forholdsvis flere borgere et F og G støttebehov, som er det højeste støttebehov, end i starten året. Samtidigt er der færre borgere med et mere moderat støttebehov (B, C og D inkl. borgere, hvor KK ikke har handleforpligtigelse). Udviklingen i støttebehov for borgerne afspejler både forskellen i enhedsprisen mellem ophørte og nye køb, og at borgerne i løbet af deres botilbudsophold får et stigende støttebehov.

Tabel 1: Udvikling i borgernes støttebehov i 2022, køb af botilbudsplads

Støttebehovsniveau i procent	Fordeling i pct. primo 2022	Fordeling i pct. ultimo 2022	Ændring
Ingen VUM - KK er ikke handlekommune * (skønnes at være C og D pga. enhedspriser)	30,9	28,1	-2,8
B - let støttebehov	0,2	0,0	-0,2
C - moderat støttebehov	11,9	12,1	0,2
D- højt støttebehov	29,9	32,3	2,4
E- massivt støttebehov	15,3	14,7	-0,6
F- fuldstændigt støttebehov i dagtimerne	6,0	6,6	0,6
G - støtte i døgndækning	5,8	6,2	0,4

Kilde: Domus og CSC Social

Note:* Køb hvor KK ikke har handleforpligtigelsen, men betalingsforpligtigelsen er købt foretaget før en lovændring i 2010, hvor det frem til ændringen var borgernes bopælskommune, der også var handlekommune.

Det vurderes derfor, at den primære udgiftsdrivende faktor for de stigende enhedspriser er øget kompleksitet hos borgerne, men at det ikke kan udelukkes, at en mindre del af stigningen skyldes en højere prisudvikling hos leverandøren end kommunernes P/L regulering.

Forventet effekt og opfølgning

Hvis udgiftspresset fra stigende enhedspriser skal imødekommes inden for den eksisterende økonomiske ramme, er det nødvendigt at foretage besparelestiltag såsom en strammere visitationspraksis og reduktion af serviceniveauet i f.eks. kommunens egne botilbud. Det vil forventeligt øge efterspørgslen på frit valg og dermed presse forvaltningen yderligere med flere køb til markedspris og forventeligt øge antallet af klager over afgørelser. Endelig vil det svække forvaltningens muligheder for at nedbringe ventetiden på egnede botilbud til borgere og dermed overholde forsyningsforpligtelsen, som i forvejen er en udfordring i Københavns Kommune.

Økonomi

Model 1: Budgetbehov 30 mio. kr.

I model 1 søges om 30 mio. kr. Behovet tager afsæt i Socialforvaltningens interne prognose for året. Som nævnt ovenfor viser prognosen behov på 40-50 mio. kr. (formentligt varigt) til at håndtere merudgiften for køb af pladser til borgere med handicap. Derfor forudsætter budgetbehovet på 30 mio. kr., at der føres en stram visitationspraksis i hele 2023, at antallet af købte pladser holder niveauet for perioden 2017 - 2022, og at priser og takster ikke ændrer sig.

Der er fortsat takster for 2023, der ikke er endeligt konfirmeret for de igangværende køb, og det er derfor usikkert, hvor stor den reelle forskel bliver mellem ophørte og nye køb i 2023.

Tabel 2 - Model 1 - Oversigt over ønskets aktiviteter på alle styringsområder

Aktiviteter i forslaget 1.000 kr., 2023 p/l	Styringsområde	2023	2024	2025	2026	2027	I alt
Stigende enhedspriser for nye køb	Service	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	150.000
Udgifter i alt (netto)		30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	150.000

Model 2: Budgetbehov 50 mio. kr.

I model 2 søges om 50 mio. kr. Behovet tager afsæt i Socialforvaltningens interne prognose for året. Som nævnt ovenfor viser prognosen behov på 40-50 mio. kr. (formentligt varigt) til at håndtere merudgiften for køb af pladser til borgere med handicap. Budgetønsket på 50 mio. kr. vil reducere risikoen for yderligere besparelser på Socialforvaltningens serviceramme i 2023. Det betyder også, at serviceniveauet på forvaltningens egne botilbud kan opretholdes, hvilket er nødvendigt for at imødegå presset på køb af pladser og begrænse ventetiden for de borgere der venter på et egnet botilbud (forsyningsforpligtelsen).

Tabel 5 - Model 2 - Udgifter til service

1.000 kr., 2023 p/l	Ud- valg	Bevilling	Indt/ udg. (I/U)	2023	2024	2025	2026	2027	I alt
Stigende enheds- priser for nye køb	SUD	3220 - Borgere med handi- cap	U	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	250.000
Udgifter i alt				50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	250.000

Øvrige tekniske oplysninger

Bydele

Bydækkende: X										
Bispebjerg		Indre by		Vesterbro/ Kgs. Eng- have		Valby		Amager Øst		Udenbys
Nørrebro		Østerbro		Brønshøj/ Husum		Vanløse		Amager Vest		
Adresse										

Tidligere afsatte midler

1.000 kr., løbende p/l	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Budget 2022 (udløb i 2025)					10.500	10.500	10.500
Budget 2023						29.800	29.800
Afsatte midler i alt					10.500	40.300	40.300